



## Panu PIKISAARESTA KOSKENNISKAAN

□ Tässä niin kuin parissa muusakin lehdessä on kesän aikana otettu puheeksi Oulun Pikisaaren tulevaisuus: Pikisaaresta ulkomuseoalue. Viimeisin tiedottaja kertoi, että idean takana ovat kaupungin asemakaavaosasto ja keskustan suunnitteluryhmä, ja kysyi: »Saako Oulu oman Seura-saaren?» Mielenkiintoista! Olen aina kuulunut Pikisaaren ystäviin, vaikka olen tietävinäni, että kaikki pikisaarelaiset eivät ehkä pidä ystävinään museon suunnittelijoita. Lienenkö kertonut, että olin paikalla, kun inventointitoimikunta joskus kuusikymmentäluvun puolivälissä käväisi »inventoimassa» Pikisaaren taloja ja maisemia. Päivä ja sää ei ollut paras mahdollinen, mistä olikin seurauksena, että Pikisaaren Raatin puoleista korttelia ei otettu vihreän veran ääressä vakavasti. Sensijaan konepajan vanha konttorirakennus muistaakseni kiinnostoi kaikkia, eiköhän myös Valimokatu, joka sen pihapuiston takaa johtaa Pikivirran rantaan, niin surkian hoitamattomia kuin Valimokadun varrella olevat »ikivanhat» pytingit, kömmänät ja ulkokuoneet ovatkin. Ymmärret-

tävästi. Idylli on myös uimapaviljonki, lajinsa ainoa edustaja Oulussa, joka on ainakin koko tämän vuosisadan somistanut mainitun pihapuiston kivilaituria. Vaihteittain rakennetun koristeellisen konepajan konttorirakennuksen historia alkaa noin sadan vuoden takaa. Siinä ovat eri vaiheissa, ennen niin kuin nykyisin, asuneet konepajan tirehtöörit ja muut herrat.

Pikisaaren vanhimmat rakennukset ovat kuitenkin pääkadun Raatin puoleisessa korttelissa, Pursitien, Pikisaarentien, Polttimokadun ja rantapolun välissä. Kesäisin idyllisen rantapolun suuntaisena on siinä myös vanha punainen Vuopohjan perikunnan vanha puoli, valkonurkkainen valkoisin ikkunanpielin. Pihaan, joka virallisesti on Pursitie 2, johtaa koristeellinen kaareva »kukaisportti». Merkillinen historia liittyy tähän vaatimattoman näköiseen taloon, jolla saattaa olla ikää sen verran kuin vanhimmasi puutaloksi julistetulla Matilan talolla, Kirkkokatu 36. Tarkoitin tarinaa, joka jo kerran todeksi todistettiin, että siinä »Oulun pamauksessa» heinäkuun viimeisen

päivän pimeänä yönä a.D. 1793, joka pamaus tietävästi oli suurin ennen surullisenkuuluisaa Typen paukausta, lensi valtaisa kivi Linnansaaren ruutikellarista, johon salama oli osunut, tämän talon kattojen ja lattian läpi tuvan alla olevaan kellariin, jossa se tänä päivänäkin on. Mennessään melkein hipaisi Laitisen mummua, joka silloin oli kehdoissaan makaava lapsukainen.

□ Onpahan vain mielenkiintoista nähdä, minkälaisia viralliset suunnitelmat ovat. Katselin kerran vanhoja karttoja. Vanhimmasa kohdalleni sattuneessa, joka oli vuodelta 1742, saaren nimeksi on merkitti Pikiholma. Hieman nuoremassa Haxellin kartassa 1763 on pelkästään ruotsinkielinen nimi Beckhollmen, vuonna 1839 Piki Saari (ja molemmilla rannoilla

Skeppswarf = laivavarvi), 1786 Pikisaari.

Törmäsin kadulla Dammisaaren kauppaneuvokseen Runar Sandeliniin, Aströmin »eevepeehen», joka polkupyörällä liikkuvana ehtii nähdä enemmän kuin moni autoileva ihminen. Kysyi heti, miksikä minä en ole muistanut puhua Schröderistä. Nyt siitä on jo yksi talo purettu, mutta se ei vielä maisemaa pilaa. Tässä siis on Schröder, olkaa hyvä! Kaupunkinäköjä vanhalla Rautatiesillalta, maisemallinen idylli keskellä kaupunkia, eikö totta! Schröderin eli »Rööterin» talon maille nousseet rakennukset, tutut ulkonaisesti kaikille »siltojen kiertäjille» kautta vuosikymmenten, ja meitä on paljon, muodostavat vielä tänäkin päivänä tyyllisesti yhtenäisen vanhan kyläidyllin, jo-

hon täysin rinnastettavaa ei löydy hakemallakaan ainakaan Oulusta. Pikisaari on tosin lähellä, tunnelmansa puolesta, ja samoja tunnelmia voi kokea myös Kuusiluodossa, mutta Kuusiluoto ei näy, niin kuin näkyy »Rööterin», yhden sortin »Luostarinmäki», vaikka toki Turun mäkeä paljon nuorempi. Siinä se kukoistaa omissa rauhassaan Puutteenperän uudenuutukaisten uljaiden rakennusten kyljessä, mutta itsellisenä, oman arvonsa tuntevana hieman niiden yläpuolella. Kai museolautakunta, jolle kaikki nämä kysymykset kuuluvat, on tänäkin kesänä retkeillyt ja täydentänyt pitkäntähtäimen suunnitelmiaan! Ja milloin mahtaa julkistaa jotain ex-inventointitoimikunnan moniulotteisista ehdotuksista.!



□ Näkymä rautatiesillalta vanhan Schröderin eli »Rööterin» suuntaan.